

Posudek vedoucího diplomové práce

Bc. Jakub Gregor

The Use of Infinitives in Academic and Newspaper Discourse

Vedoucí práce: PhDr. Petra Huschová, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Šárka Ježková, Ph.D.

Cílem diplomové práce bylo prostudovat výskyt infinitivu v akademickém a novinovém diskurzu, popsat užití infinitivních slovesných tvarů v různých syntaktických funkcích a objasnit převažující tendence s ohledem na specifika akademického a novinového diskurzu.

Teoretická část a práce se zdroji

Teoretická část se skládá ze 3 kapitol: kapitola 1 představuje a porovnává akademický a novinový diskurz; kapitola 2 vymezuje nefinitní slovesné tvary a poukazuje na hlavní rozdíly mezi finitními a nefinitními slovesy; stěžejní kapitola 3 kategorizuje infinitivy z hlediska jejich syntaktické funkce a jednotlivé kategorie popisuje.

Autor se snaží zpracovat ucelený teoretický rámec, ne všechny poznatky jsou však s ohledem na cíl práce relevantní. Obsáhlá kapitola 1, která má poskytnout potřebný stylistický rámec pro analýzu, se věnuje mnoha obecným aspektům, které v analýze nejsou využity. Měla by se zaměřit zejména na syntaktickou rovinu a užití nefinitních tvarů (1.1 krátce představuje např. jmenné fráze, nefinitní slovesa nezmiňuje). Popis funkcí ostatních nefinitních forem v 2.1-2.3 s analýzou nesouvisí. Kapitola 3 je členěna dle syntaktických funkcí infinitivu; zvolená kategorizace je nesourodá – kategorie adverbialíí jsou popsány odděleně v samostatných podkapitolách (3.1-3.3), zatímco 3.6 se zabývá postmodifikací obecně, tzn. zahrnuje vztahné i přístavkové věty. Část 3.4 diskutuje základní syntaktické funkce infinitivních vět obsahových, věnuje se ale zejména prototypickým příkladům komplementace, specifické a hraniční případy jsou zmíněny jen okrajově, což vede k zavádějícím a diskutabilním interpretacím v analýze (viz níže).

Bibliografie čítá 26 titulů. V teoretické části autor získané poznatky z nashromážděných zdrojů porovnává, komentuje terminologickou nejednotnost a objasňuje přístupy zvolené pro svoji analýzu (např. 3.1, 3.5). Sekundární zdroje rovněž využívá v části praktické k podpoření vlastních zjištění.

Praktická část

V úvodu rozsáhlé části praktické autor formuluje hlavní cíl analýzy a popisuje metodologii sběru dat. Kapitola 4.1 prezentuje kvantitativní zhodnocení syntaktických funkcí 457 infinitivních vět a porovnává četnost jejich výskytu v novinovém a akademickém diskurzu. Následující podkapitoly (4.1.1-4.1.8) komentují jednotlivé syntaktické funkce infinitivních vět na základě diskuse vybraných příkladů ze sebraného korpusu. Shrnutí hlavních zjištění v 4.2 ukazuje, že podrobné informace obecnějšího rázu z 1.1 a 1.2 nebyly využity. Závěr je bohužel téměř totožný s úvodem práce, popisuje zejména její strukturu. Příložený korpus je přehledně rozdělen do kategorií dle syntaktické funkce infinitivních vět.

Oceňuji snahu interpretovat užití infinitivních vět s ohledem na diskurz, ve kterém se vyskytují, a s tím související diskusi zajímavých postřehů (např. sémantická charakteristika sloves s infinitivní komplementací). Dále kladně hodnotím skutečnost, že autor ke kategorizaci některých výskytů přistupuje z pohledu gradientu. Vlastní analýza ale bohužel vykazuje i nedostatky a problematické body:

- Co se týče kvantitativní analýzy a porovnávání frekvence výskytu infinitivních vět v akademickém a novinovém diskurzu, autor nezvolil vhodný přístup. Je si sice vědom limitace a zkreslení výsledků

v důsledku nepoměru velikosti obou korpusů, v úvodu části praktické ale tuto limitaci vůbec nezmiňuje. Pokud texty k analýze nebyly voleny s přihlédnutím k jejich srovnatelné délce (počet slov), výskyt infinitivních vět měl být na počet slov přepočítán už během analýzy. Autor opakovaně (téměř u každé kategorie) přepočítává frekvenci výskytu infinitivu s ohledem na diskurz a doplňuje další kvantitativní data, což působí rušivě a snižuje vypovídací hodnotu tabulek (např. tabulka 1 na str. 39 ukazuje, že infinitivy jsou četnější v akademickém diskurzu, na str. 40 je vysvětleno, že tomu tak není).

- Jak již bylo naznačeno výše, více prostoru v části teoretické mohlo být věnováno infinitivním větám obsahovým. Jako problematické se jeví především komplexně tranzitivní komplementace a komplementace tzv. katenativních sloves, které jsou zařazeny v kategorii ostatní, přestože mají nominální povahu. Vyčlenění těchto kategorií je diskutabilní a vede k řadě otázek (viz níže otázky k diskusi); bylo by logičtější na některé případy nahlížet z pohledu gradientu jako na podkategorie infinitivních vět obsahových.

Jazyková a formální stránka

Práce splňuje požadavky, jazykové zpracování je na velmi dobré úrovni, autor používá bohatou slovní zásobu a komplexní větnou stavbu; objevují se občasné nesrovnalosti a neadekvátní obraty (např. opakovaně chybné užívání slovesa *showcase* – *example showcases*, *table showcases*; str. 59 *what was shocking*). Drobné nesrovnalosti vykazuje odkazování na příklady (např. str. 43, 47). Chyby a stylistické neobratnosti jsou poměrně časté v českém resumé.

Návrh otázek a podnětů pro diskusi při obhajobě

1. Která kategorie infinitivní komplementace byla z hlediska interpretace nejproblematictější? Jaký byl nejmarkantnější rozdíl mezi akademickým a novinovým diskurzem?
2. a) Objasněte vyčlenění komplexně tranzitivní komplementace. Pokud se nejedná o věty obsahové, jakou syntaktickou kategorii představují?
b) Podrobně popište kritéria, na jejichž základě jste rozlišoval věty obsahové a komplexně tranzitivní komplementaci. Viz např. *are asked to complete* (str. 84), *asked the Supreme Court to reject* (str. 103), *wanted the government to pay* (str. 102), *he continued to communicate* (str. 103), *summit agrees to help* (str. 104) vs. *helps us to understand* (str. 92), *allow them to become* (str. 92), *are required to perform* (str. 93), *this requires them to put* (str. 93), *failed to reach* (str. 108).
c) Jak definujete tzv. katenativní sloveso? Co je komplementací v případě následujících katenativních sloves? *all appear to be* (str. 95), *seems to be unnecessary* (str. 95), *turns out to be inadequate* (str. 95), *failed to address* (str. 108).
d) Jaké nominální rysy má komplexně tranzitivní komplementace nebo infinitiv po katenativním slovese?
3. Na základě jakých kritérií jste se rozhodl členit kapitolu 3 do jednotlivých kategorií? Viz 3.1-3.3 vs. 3.6.
4. Jak lze z pohledu sémantiky charakterizovat adjektiva, která se vyskytují v akademickém diskurzu jako doplňky infinitivních podmětných vět v extrapozici?
5. Co se týče postmodifikace, má na výskyt infinitivních přístavkových vět v novinovém diskurzu vliv formálnost textů? (Viz př. 44 v porovnání s akademickým diskurzem).

Na základě výše uvedeného navrhuji hodnocení **C** a doporučuji práci k obhajobě.